נמר של עיר

חברים מספרים על ז'בוטינסקי ✶ צ'אושסקו מכניס את הרוזן דראקולה למיפלגה הקומוניסטית ✶ זוהי המנהיגות התרבותית־ערכית של המדינה והעם בעיני המפד"ל

תיאטרון

פולחן חדש

סכמן נוסף המעיד על השפעת הילוסי־השילמן של התפארה הישראלית ועל תר־בותה, הוא תהליך החיטוט של עסקני־תרבות במקורות, זיכרונות ותיקים מעו־פשים של התקופה בין שתי מלחמות־העולם, תהליך שכטרתו יצירת קשר עם אבות המישטר־החדש.

המנהל־האמנותי לישעבר של התיאטרון הלאומי הבימה והמצפה להיות מנהלו־האמנותי הבא, שימעון פינקל, פירסם ב־ימים אלה, מאמר תחת הכותרת גילגולים, ובו פרץ הנשיא את הכותרת „ז'בוטינסקי עם התיאטרון העיברי" — פרק שנשתמט משום־מה מספריו הקודמים של מר פינקל, המתארים את נתיב עסקנותו התרבותית, ספרים שבהם נשא־ונתן לרחב עם אנשי המישטר הישן.

הפולחן החדש של תליית זרי־דפנה ל־מיצגו של זאב ז'בוטינסקי אינו קשה, מאחר שזה שנים רבות קיים בארץ „קונ־פנוס לאומי" רחב בנשא הערכת כיש־רונו של זאב ז'בוטינסקי כסופר וכמתרגם. שימשון שלו מחד, וישירית המתורגמים של אדגר אלן פו אנבל לי והעורב, פרקי הפתיחה להתופת של האנטה ויקטע מ־סיראנו דה בדראק לרוסטאן — משמשים עדות להכרה זו בכישרונו של האיש.

אלא שחומה כי תעופתו של פינקל יו־צאת מכליה בתיאור רישומו של ז'בוטינ־סקי על התיאטרון העיברי בפועל, דבר שאינו נכון ומשולל שרידים כלשהם. סינ־קל אינו ברוש להביא ציטוט משיחה ש־ניהל בפאריס עם מנהיג הצה"ר על ענייני תרבות ותיאטרון, שיחה שאותה סיים ז'בוטינסקי ביידיש: „גאזונד אין שטארק זאלט ארר אונדז זיין !" („היו לנו בריאים וחזקים !") מילים שהביאו לפינקל תחו־שה תרבותית עמוקה, אותה הוא מבטא בסיפרו: „למרשמע מילים פשוטות אלו הרגשתי, ומרגיש אני עד היום, כמה יקר היה לאיש הזה גורלו של התיאטרון ה־עיברי."

שימעון פינקל
„גאזונד און שטארק"

מיתוסים

החבר דראקולה

פתיחת גבולות אירופה לתיירות המונית וטיפוח תעשייית אתרי־התיירות הביאו את נשיא רומניה, ניקולאי צ'אושסקו להכריז על הנסיך הרומני בן המאה ה־15, ולאד דראקולה, כעל אחד מגיבוריה הלאומיים של רפובליקת הסמלים הרחבנית.

מינוי זה נעשה בנאום שבו מנה הרודן הרומני את דראקולה כאחד מגדולי גי־בורי־העמים הרומניים. היסטוריונים של ה־מיפלגה הקומוניסטית הרומנית, שדאגו ב־כך אות, מיקדו ופירסמו גירסה מזופצת של האביר הנורא, שבה מצגו דראקולה כלוחם חופש וחירות נגד הפריצים התור־כים ששלטו ברומניה ביומו.

דראקולה
ערפדי כל הארצות התאחדו

הנסיך־הנורא, שדמותו משמשת זה יותר מ־50 שנה כהשראה לבמאי־קולנוע רבים שהפיקו עד היום סירטי־אימים ש־בהם מהווה הנסיך דראקולה דמות־מפתח שטנית. הבולט בסרטים אלה הוא סליחות, אותה נושך את צווארי של הבמאי הפולני רומן פולנסקי. אגדת־זומם הרומנית, ש־קדמה להיסטוריה המשוכתבת בידי פקידי ההיסטוריה של המיפלגה הקומוניסטית ה־רומנית, מספרת שיום אחד כלא הנביר „לחם החושש" באזור כארפטוניה מאות מנתיניו, והעלה אותם באש ותך קביעה: „אין מקום בנחלתי לעניים — אלא ל־עשירים בלבד" — קביעה שאינה שולה בקנה אחד עם האידיאולוגיה הקומוניס־טית.

ההיסטוריונים של המיפלגה מדגישים כי ולאד דראקולה נתפס בידי התורכים בשנת 1476, ואלה כרתו את ראשו ושלחו את הראש לקונסטנטינופול (קושטא). גירסת המיפלגה קובעת שוד ש„אם דרא־קולה הפחיד בני־אדם, הרי שעשה זאת למען ארצו ומולדתו תנגד הפריב ה־תורכי."

תולעי תרבות

פוליטרוק בכיפה

הוא אינו יחדשם של ברחד שפינרזה, רבי יונתן איבשיץ, אחד־העם, פרנץ רוזנ־צווייג ואחרים המשמשים אבני־דרך ב־הגות היהודית במשך הדורות האחרונים. הוא פקיד פוליטי שלא זכה להיבחר ל־כנסת, רוכה בפרס־תנחמים: מישרת יועצו של שר־החינוך־והתרבות זבולון המר.

עד לרגע מיניוי זה לא שמע איש על אחדות דני ורמוס, כאנשי דור־ההמשך של הכיפות־הסרוגות ומנהיגות המחר של ה־מפד"ל. גם תרומתו לתרבות הישראלית התהווה מסתכמת בדאגתו לכמה מדענות ופיראטיות בעיתונות שנה שיעמש כנוש־אי הסברה במפד"ל.

בראיון עיתונאי שבו התוזה כנביא־זעם תרבותי, הכריז דני ורמוס מילחמת־חורמה על הטלוויזיה הישראלית, כאשר הסיבה לזעמו היא תוכנית הטלוויזיה מולטיוויזיה בה נראתה דוגמנית־צירום. והסיבה: „אחרי התוכנית צילצלו אלי אנשים רבים, ביניהם הורים אשר ילדי־הם, כידוע, עדיין בחופשה מלימודים והם צופים בטלוויזיה עד לשעה מאוחרת..." לכן, טוען ורמוס, „הגיע הזמן להשכון־נפש בטלוויזיה... אני מצפה שהטלוויזיה תעשה להעלאת המוראל הלאומי, לצערי זה לא קיים. צריך לחבב את הארץ ו־אירועיה על ישראלי. כמו שיש בדיחי תוכנית „רגע של עברית" הייתי רוצה לראות מדי יום בטלוויזיה „רגע של אה־בת הארץ/..."

ורמוס קובע קביעה חדשנית במדע ה־תיקשורת, כשהוא מוסיף: „אני רואה בטלוויזיה הישראלית גם שלוחיה יהו־דית..." ומבצע בכך, ניור כהלכה' למאד־יום חזה. הבנתו של ורמוס בתרבות היש־ראלית מביאה תחזית קודרת על ייעודה התרבותי של הטלוויזיה העתידית: „תם־קידה העיקרי של הטלוויזיה הוא להציג את היצירה המקורית ואת המגמות ה־תרבותיות־ערכיות של המדינה והעם. למ־של, למה לא להפגיש נערים ונערות עם משוררים כנעמי שמר, אורי־צבי גרינברג וחיים גורי, למה לא להציג מיפגשים כאלה על המסך הקטן ?..."

דני ורמוס (מימין) עם הרב לוויינגר
תחזית קודרת

עכשיו, כאשר אותו דני ורמוס קובע שגעמי שמר, אורי־צבי גרינברג וחיים גורי... מהווים את „המגמות התרבותיות־ערכיות של המדינה והעם..." דומה ש־הוא מעליב את המדינה והעם, ומזכיר פוליטרוק שלראשו כיפה סרוגה.

אנתולוגיה ישראלית

שמפרחת

שְׁמִית. שְׁמִית. שְׁמִית.
שְׁמַקְטוֹר.
שִׁיכּוֹן. שִׁיקוּם. שִׁיבּוּץ. שִׁיפּוּר שִׁיפּוּץ.
שִׁיכְלוּל. שִׁלְשׁוּל.
שְׁמַרְגּוֹל בְּרֹאשׁ הַחַל.
שְׁמִיבּוּץ. שְׁמָלְוִיוֹת. שְׁמוּלִים. שְׁמַפְּלִים.
פִּילִים. טְפָלִים. נְפִילִים. פְּרָפִילִים.
קְפִילוּיוֹת. נְפִילוּיוֹת. אֲפִילוּיוֹת.
אֲפֻלּוּלִית.
מְקַלְכֶּלֶת.
קוֹמְמִיוּת. רוֹמְמִיוּת. לְאוֹמִיוּת. עַמְּמִיוּת.
הִסְתַּדְּרוּת. הִתְפַּצְּרוּת. הִתְעַצְּמוּת. הִתְקַדְּמוּת
הִתְרַבְּבוּת. הִתְבַּסְּסוּת הִתְעַלְּמוּת.
הִשְׁתַּרְבְּבוּת. הִדְרַדְּרוּת. הִסְתָּאֲבוּת.
הַכֹּל שָׁרְשׁ. מֶמֶשׁ.
וְקוֹדֶם הָיָה מָה?
שְׁמָמָה.

עַד שֶׁבָּא מִי?
זוּבִי.
וְהוּגַשׁ לָנוּ עַל מָה?
עַל מְנַשׁ.
עַל אֵיזֶה מְנַשׁ?
עַל מְנַשׁ הַקֶּשׁ
שֶׁשָּׁבַר אֶת צְוָאר הָעָבָר
וְקִבֵּר אֶת דַּבֶּשֶׁת הַמּוֹרֶשֶׁת
בְּחוֹל הָאַתְמוֹל
לִקְרַאת מָחָר וּמֵחֳרָתַיִם.
כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא שְׁכָחָתִי מָה.
וְהַשְּׁאָר מְרֻמָּתִים.
וּמֵהַשְּׁאָר עָשׂוּ שְׁמַקְנִיק.
וְכָל זֶה רַק שֶׁמְּנַחְנוּ שֶׁמְּנַחְנוּ
רַק שֶׁמְּנַחְנוּ
הַמְּבִיטִים כָּל הַיּוֹם כָּרְאִי
וּמְשַׁמּוּגִים
בְּשֶׁמְּחַצְּחוֹת לָשׁוֹן.

עמוס קינן

השיר פורסם לראשונה בגיליון ראש השנה תשכ"א („העולם הזה" 1200)